

ten strijd de
iteusvalt.

oen comen-

ng ook moge

t boven den

HEPP.

over de boe-
e Diers, die
ede landsche

Josias" hier
hebben ge-

ns van deze
komen, wel

n een zelfde
Uitgever, A.

n met recht

we in ons

ok de Marie-

prake ge-

is, denkbeeld

in een be-

it bijzonder

aan de arti-

en den jaar-

ten, die in

zaken aan

acties of toe-

in een kort

zen: „Der

G. Schoon-

rouw, Käte

leven, zoo

id geworden

tot een er-

n dan tracht

Met allerlei

ur de altijd

latere hoe

haar eigen

neds in het

ontwikkeling

sttelijk wild

orzaakt van

ge kinderen

er is kort te

rdt zij voor

lijk gesteld

e deze ver-

ik. Ze zorgt

et niet ver-

de huishou-

dat te veel

ar de stad,

Käte echter

de kosten

ze, dat het

ade notaris,

le mannen

of ze zijn

bezorgt elk

nden. Doch,

c allen de-

derlijke be-

steeds groo-

oeken altijd

„kracht der

die Käte

isch maakt.

gt tusschen

haar Lotte

le kinderen

te twee zu-

eren op el-

de de alle-

hoe alles

eel, al was

at oplevert,

der is het

lijk zelf te

orenge tot

e ervaring

hereenigen,

dat er om

zoo alleen

igenzinnig-

n den een-

gevonden,

aldus be-

schenleven

is nu eenmaal niet op eenzaamheid ingesteld. Het is niet goed dat de mensch alleen zij. Neen, God weet, dat dat niet goed is. En het geld is er om uitgegeven te worden, maar zoo, dat wanneer men het uitgeeft, leven en levenswaardig daarvoor ontvangen wordt".

„Der zwakken kracht", saamhoorigheid, opofferinggezindheid liefde, wil Marie Diers zeggen, want het van egoïsme en berekeningszucht; en dat is de strekking ook van „De Tuin der eenzaamheid", „Gekramde Scherven", „De kinderen van den Heckendam", en de vorige boeken van deze schrijfster. Hier is alleen 't verhaal pittiger verteld en zijn er meer momenten, die boeien, vooral ook, omdat over dezen roman niet zoo drukkend dat waas van somberheid hangt, dat illusieontgolving, tegenslag, of te laat ontwakende zelf-critiek over de genoemde boeken brengt.

Alice Berend, De verlovings van Matthias Senf.

Naast de Diers-romans brengt de Uitgever A. G. Schoonderbeek te Laren het werk van een andere Duitse Schrijfster tot ons in vertaling, de boeken van Alice Berend.

Ook over deze humoristische verhalen, die van goeden aanleg en van zin voor echten humor getuigen, hebben we reeds eerder geschreven. „De Geluksvogel", „De reis van den heer Sebastian Wenzel", „Laura Hempel", de reeds verschenen boeken uit deze serie, zijn alle in ons blad besproken, ook, evenals de Diers-romans, in algemeen oriënteerenden zin. Een onlangs verschenen vierde boek: „De verlovings van Matthias Senf" behoeft dus slechts aankondiging.

Matthias Senf is door een zonderlinge opvoeding een eigenaardig mensch geworden, met een eigen, heel bijzondere smaak en aparte denkbeelden (een goed type voor een humoristisch aangelegd Schrijver). Erfgenaam van een groot vermogen, doet hij niets, leeft alleen voor zijn liefhebberijen en zijn zucht tot critiek. In de kunst van het zich kunnen-ergeren heeft hij het zelfs ver gebracht.

Deze Matthias verliest zijn hart aan een jong meisje, dat hij op straat ziet. Een detective weet na veel (goed betaalde) moeite haar naam en adres op te sporen en als dan blijkt, dat ze verkoopster is in een warenhuis, wordt Matthias daar ook bediende (hij kent den directeur). Het werken valt niet mee, (ofschoon hij eigenlijk niets te doen heeft) en vooral de houding van Marie Schmied, het meisje in kwestie, is weinig hoopgevend. Dan komt Matthias er toe zich de hulp te verzekeren van een ander meisje van de afdeling en, na allerlei verwikkelingen en verwarringen, is het einde, dat hij ten slotte met deze helpster verloofd raakt.

Een oppervlakkig, vrijwel leeg verhaal, maar waarvan niet zoozeer de strekking dan wel de vorm hoofdzakelijk is en alszoodanig, als humoristische ontspanningslectuur, is het niet een kwade proeve van het soort. Er zijn flauwe passages en vrij zouteloze moppen, maar ook tal van humoristische effecten en geestige zinnen. En verkeerde elementen die tot afkeuring zouden nopen, heeft het niet.

C. T.

BRIEVE UIT SUID AFRIKA.

I.

Ondergetekende het belooft om die aangename kennismaking tydens die bezoek met die Synode te Groningen nie te laat verflou nie.

Dink tog nie Geagte Lesers, dat ek al vergeet het wat ek so liefderyk mog geniet in u mooi land met sy gasvrye bevolking en so ryk geseende Gereformeerde lewe. Nees, daardie tydtyd sal altyd van die aangenaamste herinneringe van my lewe wees — ja, ek vrees dat ek 'n bietjie bederwe is om te wil verlang weer so'n besoek te doen!

Maar iedereen het sy roeping en sy werkring. En nou is die omvang van 'n Afrikaanse Dominee se arbeid so groot en sy pligte daarin so menigvuldig, dat, as hy enigins sy roeping wil vervul, hy maar min tyd kry om baie te skrywe.

Voor ek egter verder gaan, wil ek tog eers aan die begin van die Nuwe Jaar al die liewe Hollandse Vriende Gods rijkste seeninge toewens. Wat 'n Genade dat die Here vir ons nog die welaangename tyd wil verleng! Mog ons in hierdie jaar nog meer van Gods Liefde deelagtig word, namate ons deel van voor- of teenspoed vermeerder! En word 1928 die sterwensjaar van een of ander van ons, mog ons lewe dan bekroon word met die heerlike „Kron der rechtvaardigheid welke de Here.... geven zal.... allen die Zijne ver-schijning liefgehad hebben".

Terwijl U Geagte Lesers, nou ontsettende ontberinge ly tengevolge van die ongekende koue winter, versmelt ons hier in Suid Afrika amper van hitte. Ons sien hierlangs maar selde kapok, en as ons die jaar 'n goeie kapok kry, wat dan ook nooit dikker val dan tot hoogstens 8 duim, dan juig ons. Want dan het ons water. Waar by U te veel water is, het ons weer te min. En juis omdat ons baie lank laas kapok gehad het en ook maar min reën, ly ons land nou aan 'n groot droogte. So kwaai is die droogte, dat honderde boere hulle plase al moes verlaat het, omdat hulle vee van dors en honger omgekome het.

Met die oog op hierdie landsnood onderhandel ons verskillende Kerke met ons Regering om 'n Algemene Biddag te proklameer. Dat dit die heilige roeping is ook van die Owerheid word helaas, nie altyd diep genoeg besef nie, vandaar dat ons as Kerke 'n ernstige poging daartoe wil aanwend. Maar, gedagtig aan die ou spreuk „ora et labora" (bid en werk) het ondergetekende onlangs aan een van ons Parlementslede gesê, dat nieteenstaande wat ons Regering al hier gedoen het in die lyn van irrigasiewerke, ons ensjieurs van Nederland en Amerika moet kry. Dit is tog wereldbekend dat die Hollander besonder bekwaam is in waterwerke, getuie nou weer die groots onderneming van die drooglegging van die Suider See. Voeg nou by die Hollandse ensjieurs ook nog 'n paar Amerikaanse, omdat Amerika ook met droogtes gepla word, dan meen ek dat ons werklik goeie advies sal kry.

Nie dat ek aan reënsmakery geloof, maar as ons behoorlike deskundige advies kan kry om die water te bewaar wat die Here ons gee, dan sal ons land seker digter bewoon kan word.

En ons Afrikaners sou tog alte graag meer versterking van Hollandse bloed wil kry. Ek herhaal wat ek destyds in Nederland gesê het: waarom kan die Engelsman, die Duitser en die Jood hierheen kom en ryk word en nie ook die Hollander nie? Dit spreek vanself dat die Hollanders in sedes, taal en godsdiens veel nader aan ons staan dan die ander nasies deur my genoem. Wat meer is, ons is hier 'n Hollandse volksplanting en ons het hulp nodig om op kultureel, godsdiens en ekonomies gebied staande te bly teenoor die vreemde elemente. Dit moet eiegeel as 'n wonder van genade beskou word, dat ons onder die magtige druk ons nog enigins gehandhaaf het.

Ek het al verskeie briewe uit Nederland gehad oor emigrasie hierheen en wil met hierdie geleendheid die vriende aanraai om hulle liever te wend na die „Nederlandsch Zuid-Afrikaanse Vereniging" en die Vereniging: „Zuid-Afrikaanse Voorschotkas" albei gevestig te Amsterdam. Gemelde Vereniginge het in 1927 'n Kommissie na Suid Afrika gestuur n.l. Dr H. van Beeck Vollenhoven te Haarlem, J. H. Memelink te Harskamp en L. Veldman te Hekum en ook M. Idema, 1 Koninginnelaan, Groningen. Gemelde Kommissie het 'n breedvoerige Rapport van hulle bevindinge gepubliseer oor die moontlikhede van emigrasie na Suid Afrika. Iedereen wat begierig is om hierheen te trek beveel ek die Rapport aan, dit is te kry by laasgenoemde adres.

Graag sou ek meer wil skrywe, maar vir die eerste keer reken ek dit genoeg. Nie alleen omdat ek dalk te veel plaasruimte sal opneem, maar ander dringende sake wag. O.a. moet ek my klaarmaak vir 'n reis van 448 myl na Johannesburg, Transvaal, vir die bevestiging van Dr W. J. de Klerk as plaasvervanger van my oorlede Vader.

D. POSTMA.

Burgersdorp, Kaap Prov. 2 Jan. 1928.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

De Werkloosheid.

De werkloosheid blijft in ons maatschappelijk leven nog steeds een ernstig verschijnsel.

Steeds meer blijkt dat de omvangrijke werkloosheid waaronder wij nu reeds jaren zuchten, niet maar een tijdelijk crisisverschijnsel is van een door de oorlogsgevolgen ontwricht economisch proces.

De tijdelijke oorlogsgevolgen zijn voorbij. De verwoeste gebieden zijn opnieuw in cultuur gebracht, de platgeschoten steden zijn herbouwd, de industrie heeft zich opnieuw op het vredeswerk ingesteld en ook de financiële wereld heeft zich aangepast aan den bestaanden toestand. Dit wil natuurlijk niet zeggen dat alles weer bij het punt waar in 1914 de draad werd afgebroken, is begonnen.

Integendeel, groote omwentelingen kwamen tot stand, doch de gevolgen daarvan zijn in zekeren zin geconsolideerd.

Van Krupp's oude bedrijf is niet veel meer over doch opnieuw draaien de machines en vinden duizenden arbeiders daar hun werk.

Zoo zijn op alle terreinen groote veranderingen te constateeren, doch valt tevens waar te nemen hoe men na de reconstructie weer vooruitgaat.

In vele opzichten werd een nieuwe richting ingeslagen, oude verhoudingen werden gewijzigd, oude instellingen opgeruimd en opnieuw is overal een geleidelijke ontwikkeling te constateeren.

Niet genoeg is het besef doorgedrongen dat ook op de arbeidsmarkt definitieve veranderingen hebben plaatsgevonden.

Men leeft nog teveel in den waan dat hier alles weer tot de vroegere verhoudingen zal terugkeeren.

Zoo beschouwt men dan de werkloosheid als een tijdelijk verschijnsel en gebruikt ter bestrijding dan ook middelen die voor het meerendeel niet duurzaam zijn vol te houden. Dit heeft het dubbele nadeel, dat te de middelen niet doeltreffend blijken en de kwaal blijft. (sommigen zeggen zelfs: „dank

zij de middelen, toeneemt") 2e. een afdoend herstel door de natuurlijke aanpassing van vraag en aanbod aan elkaar op dit terrein, wordt tegengehouden.

In hoeverre het ooit weer mogelijk zal zijn dat onze arbeidersbevolking, binnen onze grenzen weer volop werk zal vinden, is natuurlijk niet te zeggen. Niet de economie, maar de profetie kan op dergelijke vragen antwoord geven. Economisch kunnen wij slechts de toestand van heden met die van voor den oorlog vergelijken en op dien grond onze conclusies trekken.

Nu zijn er wat de arbeidsmarkt betreft enkele gewichtige veranderingen ingetreden waarmee wij ten eerste hebben te rekenen.

In de eerste plaats is daar de toestand in de ons omringende landen. Ook vóór den oorlog zouden wij een veel grootere werkeloosheid hebben gekend indien niet een belangrijke groep arbeiders in het buitenland werk had gevonden. Vooral Duitschland trok veel. In de tweede plaats zijn door den oorlog vele markten voor onze industrie verloren gegaan. De stagnatie gedurende den krijg heeft velen tot producent gemaakt, die vroeger onze producten kochten. Rusland is nagenoeg uitgevallen, Duitschland moet uitvoeren ten koste van elken prijs en vooral de positie van de Vereenigde Staten is radicaal gewijzigd.

Ten slotte, om niet meer te noemen, mogen wij niet blind blijven voor het feit dat wij als arme idealistische vrijhandelaren met een bijna ongewijzigd tarief staan te midden van een praktische protectionistische wereld, die met alle middelen (gedeprecieerde valuta enz.) hier haar goederen tracht te plaatsen en de eigen grenzen voor onze producten ondertusschen hermetisch sluit.

Mogen wij onder deze omstandigheden wel een herstel op onze arbeidsmarkt verwachten?

Zeer zeker ook hier valt een opleving te constateeren.

Onze industriele bedrijvigheid neemt toe, de scheepvaart schijnt de malaise te boven te zijn en aan landontginning en ontwatering wordt iets gedaan.

Vergeeten wij niet dat deze maatregelen voorlopig nog niet voldoende schijnen te zijn om onze bevolkingsaanwas van ruim 100.000 per jaar op te nemen en denken wij er voorts aan dat reeds vóór 1914 de arbeidersbevolking binnen onze grenzen geen werk kon vinden.

Gaarne erken ik, dat hiernee in de verste verte het materiaal niet is aangestipt dat voor een deeglijke behandeling van dit onderwerp noodig is. Toch is hiernee misschien genoeg gezegd om duidelijk te maken waarom wij m.i. in afzienbaren tijd niet mogen rekenen op een evenwicht tusschen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

Indien deze conclusie juist is dan komt met klem de vraag naar voren of men van de zijde der regeering wel voldoende maatregelen neemt om ook onder de betrokkenen deze opvatting te verspreiden en door voorlichting en daadwerkelijke steun hen helpt om elders een bestaan te vinden.

Steunregelingen zijn soms onmisbaar als redmiddel in tijdelijken nood, maar mogen nooit bestendig blijven.

Men kan toch niet jaar in jaar uit steun blijven geven aan menschen die hier toch geen werk kunnen vinden. Bovendien komen deze steunbedragen met de toch reeds veel te hooge belastingen de productiekosten verhoogen en veroorzaken langs dezen weg moeilijker afzet en nieuwe werkloosheid.

Ook mag niet te licht worden gedacht over het leed der gedwongen werkloosheid aan de betrokkenen veroorzaakt. Het altoos opnieuw vruchteloos zoeken naar werk put de energie uit en doet alle zelfvertrouwen te loor gaan. Op dit gebied liggen niet enkel economische maar ook ethische vraagstukken die om oplossing roepen.

Bijna ieder weet te spreken van de beroepswerkloosheid en van de uitwassen der steunregelingen.

Maar daarachter verschuilt zich ook veel in stilte gedragen leed en worstelt een talrijke groep, tusschen werk en geen-werk, met een loon dat enkel uit nood aanvaard wordt, op den rand der sociale ellende.

Bedriegen de teekenen niet dan is binnen afzienbaren tijd geen verbetering te verwachten en klemt te meer de vraag of ten dezen voldoende besef wordt dat ook onze arbeidsmarkt zich aan den door den oorlog geschapen toestand heeft aan te passen.

E. VISSER.

PERSCHOUW.

Pluriformiteit der kerk.

Prof. Grosheide schrijft in „Noord-Holl. Kbl.":

Wanneer we van pluriformiteit der kerk spreken, dan is dat een noodsprong. Het moest niet zijn, als het is. Maar het is zoo en we zien geen kans om tot betere toestanden te geraken.

Maar daarom is het zaak, wel op te passen, dat we de pluriformiteit der kerk niet in verkeerden zin gaan nemen.

Daar zijn in onze dagen menschen, die die pluriformiteit heel gewoon en ook heel goed vinden, die er helemaal niet over treuren, en die geen behoefte hebben om te bidden: Breng al uw gevangenen weder! Men is nu eenmaal om historische redenen lid van